

คู่มือด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จัดทำโดย

สำนักรับเรื่องร้องเรียนและประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๑ และ ๒ และสำนักกฎหมาย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. กระบวนการรับเรื่องร้องเรียน ประสานการคุ้มครอง และตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑
- แผนภาพกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียน	๔
- ขั้นตอนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนและการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น	๕
- ผังกระบวนการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการให้ความช่วยเหลือ	๖
- ขั้นตอนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงาน และการแจ้งผล	๗
- กลไกการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๘
- แผนภาพกระบวนการติดตามผลมาตรการการแก้ไขปัญหา/ข้อเสนอแนะ	๙
- แผนภาพกระบวนการขอให้พิจารณาใหม่	๑๐
๒. กระบวนการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฯ ตามรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓)	๑๑

กระบวนการรับเรื่องร้องเรียน การประสาน
และตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กระบวนการรับเรื่องร้องเรียน การประสาน และตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กสม. มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ปวงชนชาวไทย รวมถึงบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพื่อให้ได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคตามที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหนังสือสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม โดยหน้าที่และอำนาจดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะมีสำนักงาน กสม. ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงดำเนินการอื่น ๆ เพื่อให้ภารกิจของ กสม. บรรลุผลตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ในการทำหน้าที่ของ กสม. เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อความปรากฏต่อ กสม. ไม่ว่าจะโดยทางใด ไม่ว่าจะจะมีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตามว่ามี การละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น ให้ กสม. ตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและทำความเข้าใจให้ปรากฏ โดยไม่ล่าช้า และต้องศึกษาวิเคราะห์ให้ทราบถึงสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาและป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องนั้นหรือลักษณะเดียวกันนั้นขึ้นอีก รวมถึงทำหน้าที่ในการประสานหรือแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ

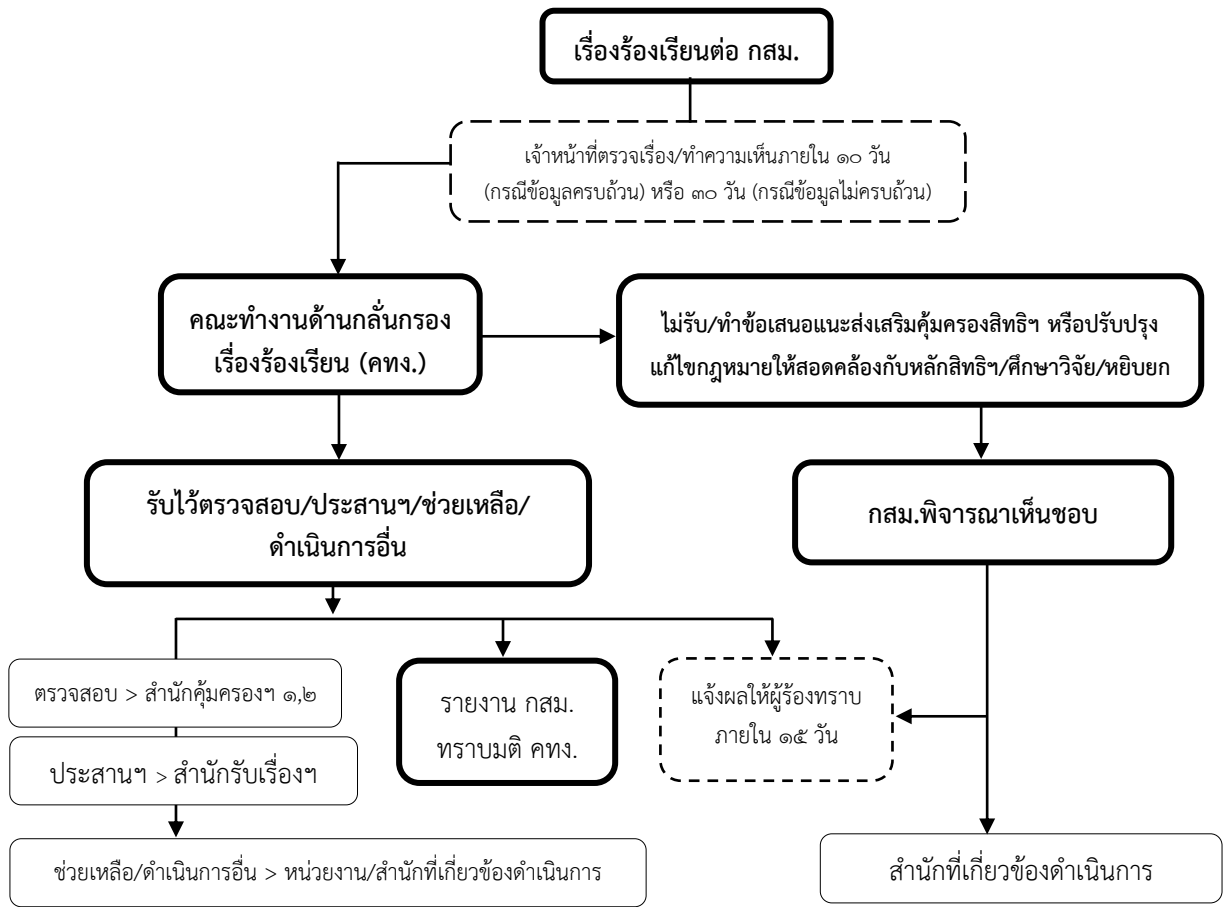
จากหน้าที่และอำนาจที่กล่าวมาข้างต้น กสม. จึงได้กำหนดให้มีระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการรับเรื่องร้องเรียนจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับความเสียหายหรือพบเห็นว่ามี การกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อขอให้ กสม. ดำเนินการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงระบบ/วิจัย หรือดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของ กสม. ซึ่งหากภายหลังได้ตรวจสอบแล้วพบว่ามี การละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นจริง ก็จะมีการเสนอมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือหากเห็นว่าควรมีการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเชิงระบบก็อาจเสนอมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริม

และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่ และอำนาจต่อไป ซึ่งสำนักงาน กสม. จะทำหน้าที่ในการติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. ดังกล่าวเพื่อเสนอ กสม. ทราบ/พิจารณาตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของ กสม. ตามรายงานผลการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน หาก กสม. เห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณี บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของ กสม. มีคำขอให้พิจารณารายงานผลการตรวจสอบใหม่ กสม. อาจพิจารณาเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อเท็จจริงหรือความเห็นตามรายงานผลการตรวจสอบเดิมได้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (หมวด ๕)

สำนักงาน กสม. ได้จัดทำคู่มือกระบวนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติและติดตามการดำเนินงาน ดังรายละเอียดตามแผนภาพ

แผนภาพกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

คำอธิบาย

๑) เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน สำนักรับเรื่องร้องเรียนฯ (สรส.) ตรวจสอบเรื่อง/แสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นตาม “ขั้นตอนการตรวจเรื่องร้องเรียนและการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น” (เอกสารหมายเลข ๒) ภายใน ๑๐ วัน (กรณีข้อเท็จจริงครบถ้วน) หรือภายใน ๓๐ วัน กรณีต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาของ กสม.

๒) เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้น คทง.ด้านการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน และ กสม. พิจารณา ดังนี้

๒.๑ คทง.ฯ มีมติกรณีรับไว้เป็นคำร้อง (ตรวจสอบ/ประสานฯ) กรณีช่วยเหลืออื่น หรือกรณีดำเนินการอื่น

๒.๒ กสม. พิจารณามีมติกรณีไม่รับไว้ดำเนินการ กรณีรับไว้เพื่อทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาวิจัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของ กสม. หรือกรณีหยิบยก ตามที่ คทง.ฯ เสนอ

๓) สำนักงาน กสม. ดำเนินการตามมติของ คทง.ฯ ตามข้อ ๒.๑ ดังนี้

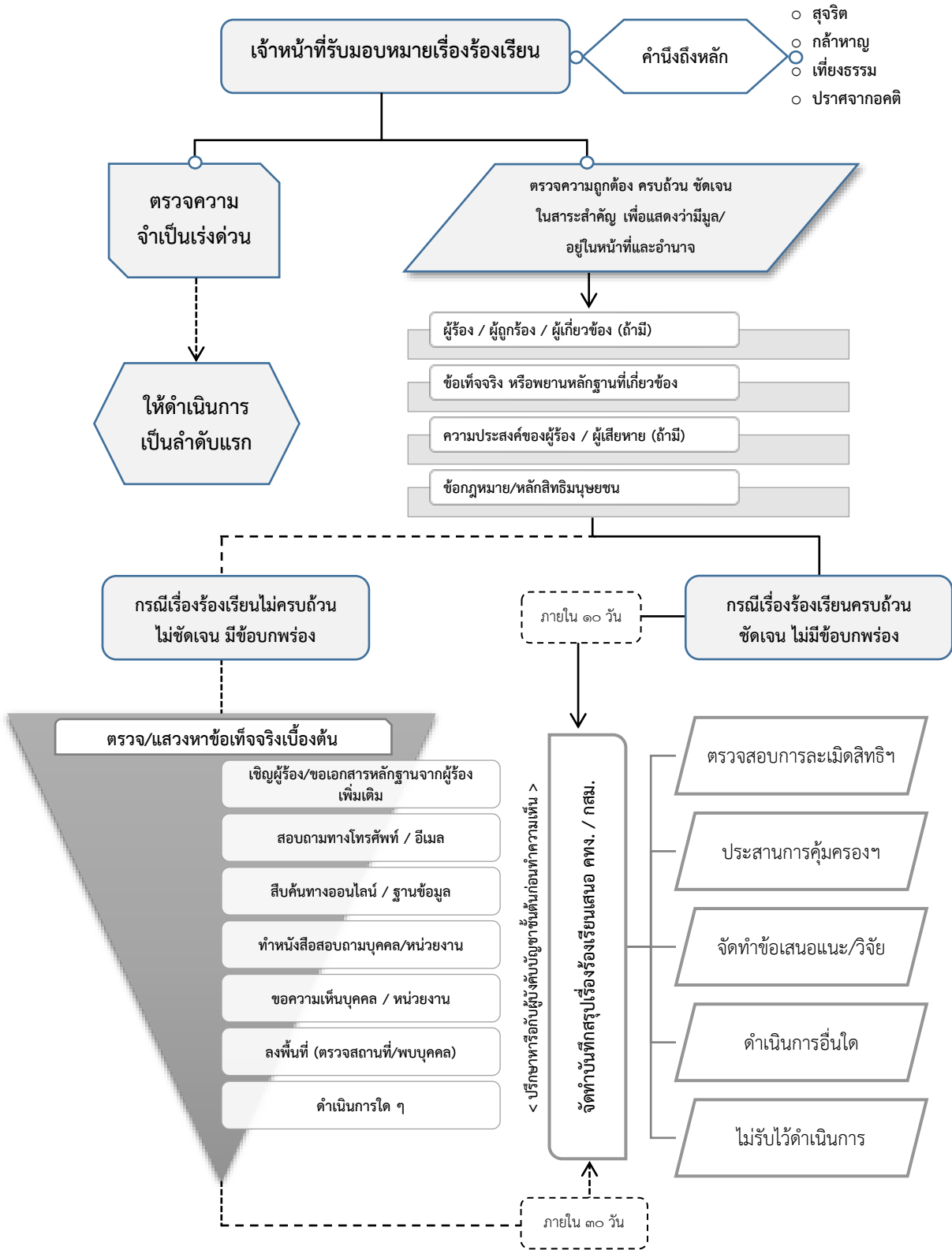
๓.๑ กรณีรับเป็นคำร้องตรวจสอบ > จัดส่งเรื่องให้สำนักคุ้มครองฯ ๑ หรือ ๒ ดำเนินการ

๓.๒ กรณีรับเป็นคำร้องประสานฯ > จัดส่งเรื่องให้สำนักรับเรื่องร้องเรียน (กลุ่มงานประสานฯ) ดำเนินการ

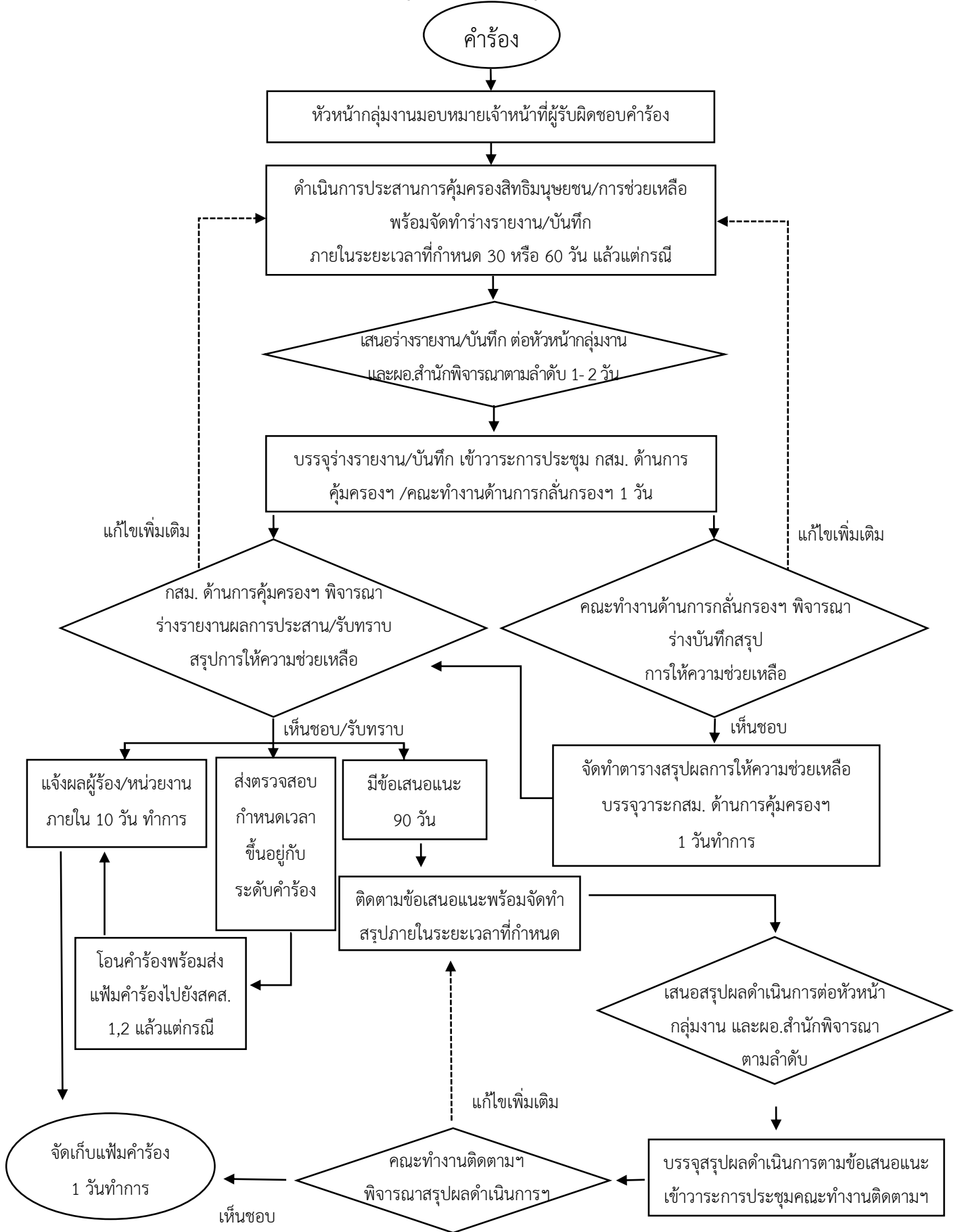
๓.๓ กรณีรับไว้ช่วยเหลือหรือดำเนินการอื่นใด > จัดส่งให้หน่วยงานภายนอก หรือสำนัก/ส่วนงานภายในสำนักงาน กสม. ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ

๔) สำนักงาน กสม. แจ้งผู้ร้องทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ กสม. มีมติ

ขั้นตอนการตรวจเรื่องร้องเรียนและการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น

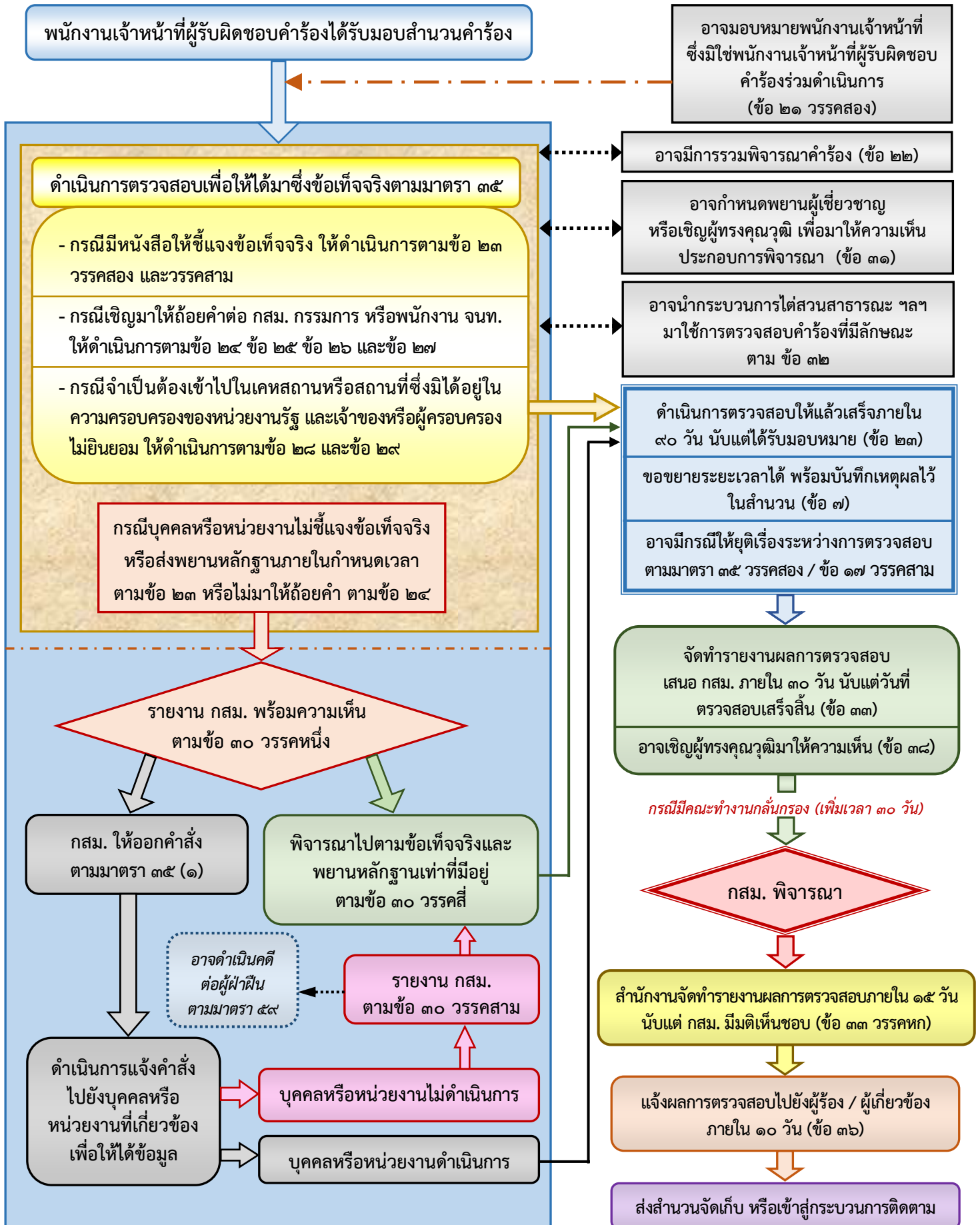

ผังกระบวนการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการให้ความช่วยเหลือ

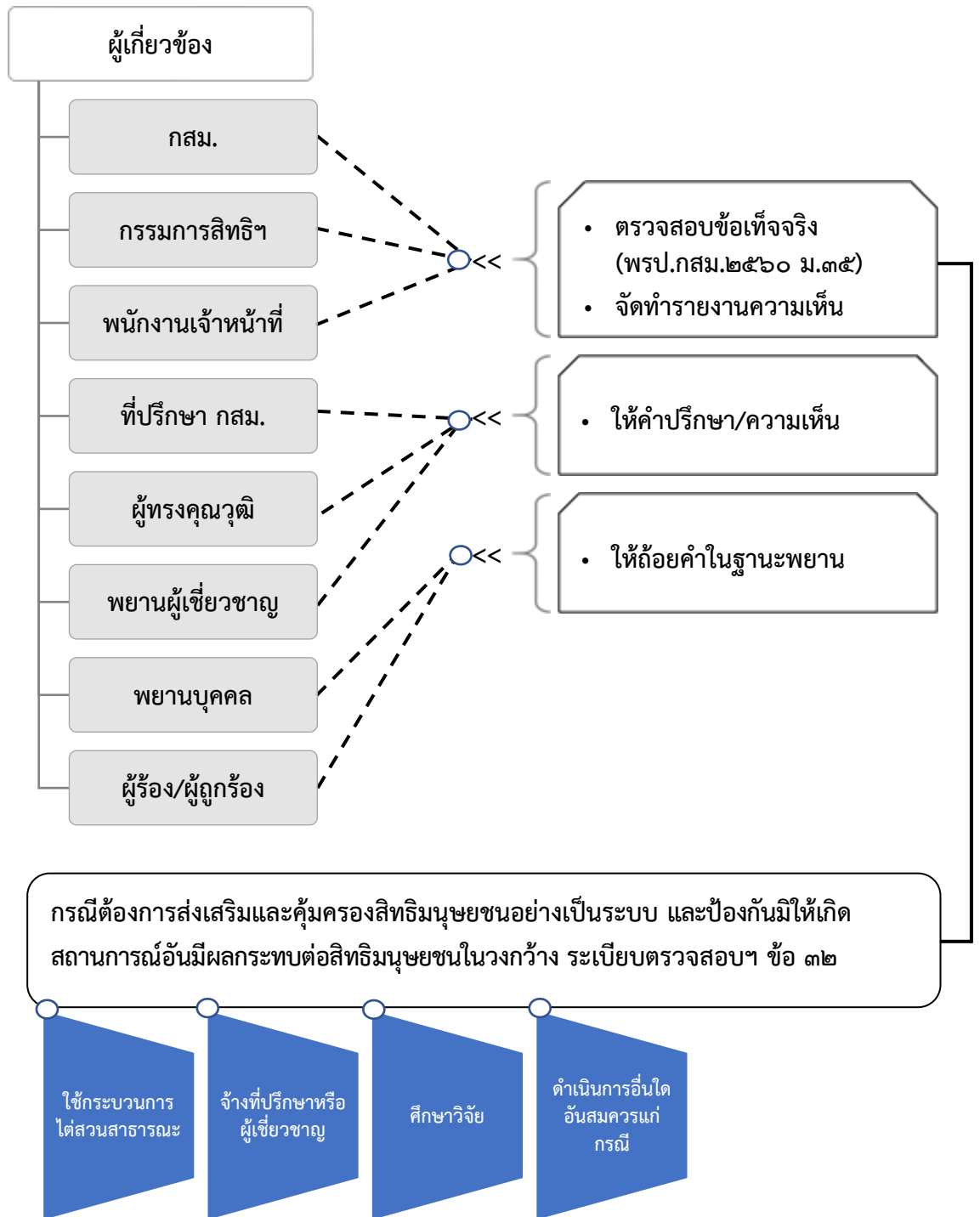

ขั้นตอนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงาน และการแจ้งผล

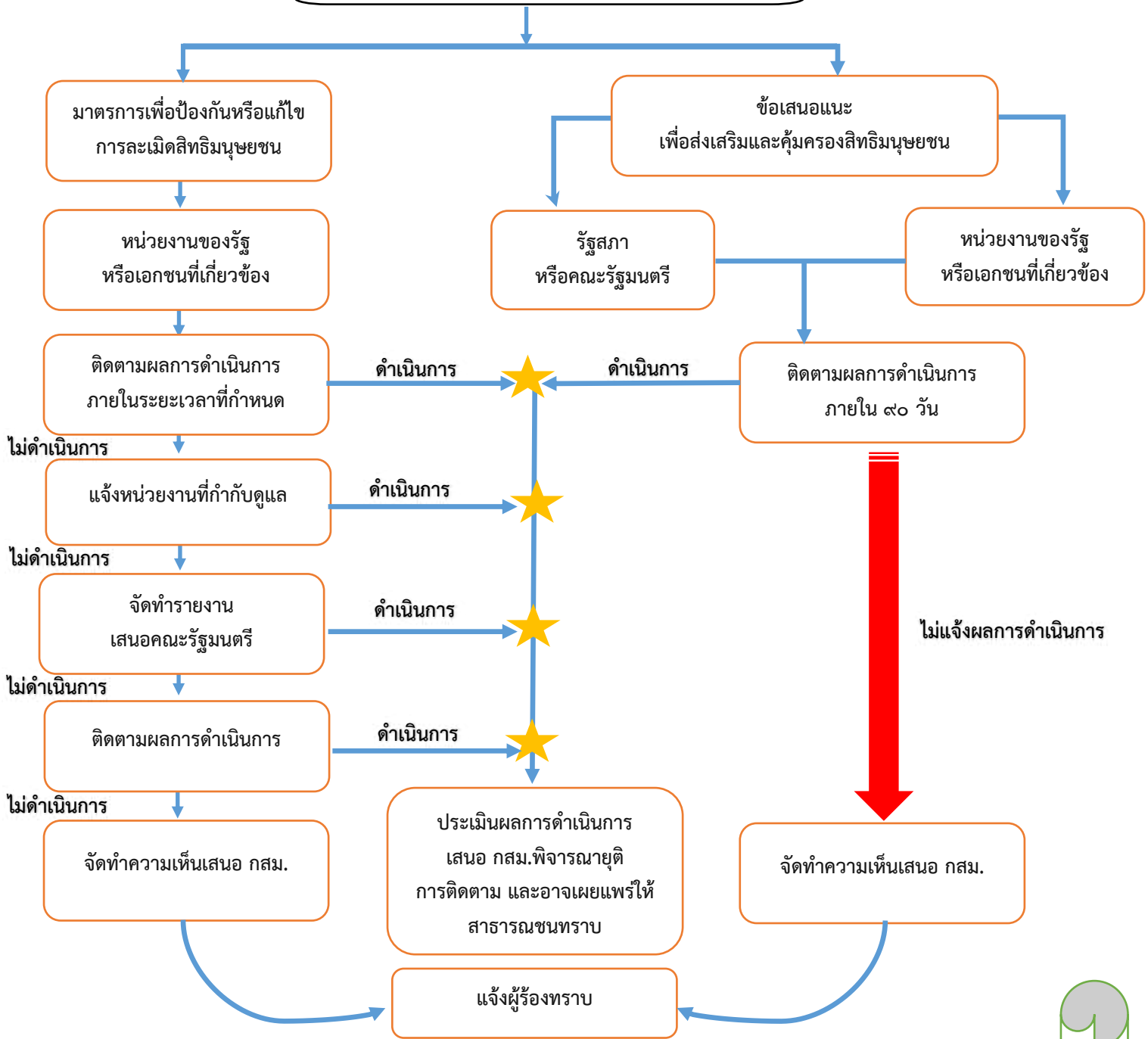
** ระยะเวลาอาจยื่นหรือขยายได้ตามที่ กสม. เห็นสมควร (ข้อ ๗) **

กลไกการตรวจสอบการละเมิดสิทธิ

แผนภาพกระบวนการติดตามผล
มาตรการการแก้ไขปัญหา / ข้อเสนอแนะ

เอกสารหมายเลข ๖

คำอธิบาย

๑. ติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเอกชน เมื่อครบกำหนดเวลาตามรายงานผลการตรวจสอบละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งกำหนดไว้ไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน
๒. ติดตามผลข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนับจากวันที่พ้นกำหนดระยะเวลา ๙๐ วัน ที่รัฐสภา ครม. หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องได้รับข้อเสนอแนะ
๓. กรณีหน่วยงานดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขหรือข้อเสนอแนะแล้วให้เสนอ กสม. ยุติการดำเนินการ
๔. กรณีตามข้อ ๑ หากหน่วยงานไม่ดำเนินการหรือไม่แจ้งผล ให้สำนักงานแจ้งหน่วยงานที่บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชน พิจารณาเร่งรัดหรือกำชับให้ดำเนินการต่อไป หากไม่แจ้งผลหรือไม่ดำเนินการให้สำนักงานเสนอ กสม. พิจารณาผลดำเนินการเพื่อเสนอ ครม. เพื่อเร่งรัดให้ดำเนินการ
๕. กรณีตามข้อ ๓ หากรัฐสภาหรือ ครม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการได้ กสม. อาจเผยแพร่ผลการดำเนินการให้ประชาชนทราบเป็นการต่อไป
๖. เมื่อ กสม. มีมติให้ยุติการติดตามผลให้แจ้งผู้ร้องทราบ

กระบวนการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทาง
ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการแก้ไขปรับปรุง
กฎหมายฯ ตามมาตรา ๒๔๗ (๓) ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

**กระบวนการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
และการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฯ ตามมาตรา ๒๔๗ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐**

สำนักกฎหมาย โดยกลุ่มงานเสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๑ และ ๒ มีภารกิจสนับสนุนหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๒๔๗ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งการจัดทำข้อเสนอแนะดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมุ่งหมายที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ โดยการประสานหรือแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องใดหรือลักษณะใดขึ้นอีก ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๒

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำข้อเสนอแนะ

ภายหลังจากได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักกฎหมายดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การแสวงหาข้อมูล

เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก กสม. ให้ดำเนินการแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการแสวงหาข้อมูล รวบรวมข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หลักการ กฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศ และการศึกษาข้อมูลจากคำร้อง รายงานผลการพิจารณาและรายงานผลการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ค้นคว้าจากวิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีข้อมูลเบื้องต้นพร้อมทั้งจัดทำกรอบประเด็นการพิจารณา

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นเบื้องต้น

ขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นเท่าที่สามารถรวบรวมได้ในเบื้องต้นมาวิเคราะห์ แยกแยะเพื่อกำหนดประเด็นในการศึกษาโดยพิจารณาจากปัญหาที่อาจไม่เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน พันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามและเอกสารระหว่างประเทศอื่น ๆ หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ ความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ อีกทั้งต้องพิจารณาหลักในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเท่าที่จำเป็นและเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน อีกทั้ง หลักนิติธรรม อันเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในรัฐเสรีประชาธิปไตย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๓ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม

ภายหลังกำหนดประเด็นเบื้องต้นแล้ว จะต้องมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในเชิงลึกตามประเด็นปัญหาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจำเป็นต้องสืบค้นจากแหล่งข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะทาง เช่น ศึกษาเพิ่มเติมจากวิทยานิพนธ์ งานวิจัย ศึกษาค้นคว้าความเห็นคณะกรรมการประจำกติกาหรืออนุสัญญา ระหว่างประเทศต่าง ๆ (General Comment) ศึกษาหลักกฎหมายต่างประเทศเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดี ข้อทำหาย ความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และศึกษากฎหมายลำดับรองที่เป็นบทเฉพาะกำหนดรายละเอียดของเรื่องนั้น ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๔ ปรีกษา กสม. ผู้รับผิดชอบประเด็นเพื่อวางแผนการดำเนินงาน

กสม. ชุดที่ ๔ ได้วางแผนทางการปฏิบัติงานให้สำนักกฎหมายเข้ารับคำปรึกษาหารือกับ กสม. ที่รับผิดชอบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอแนะหรือที่ปรึกษาประจำ กสม. ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในประเด็นสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เช่น สิทธิเด็ก สิทธิสตรี สิทธิความหลากหลายทางเพศ สิทธิในที่ดินและทรัพยากร สิทธิชุมชน สิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการจัดทำรายงานข้อเสนอแนะ อีกทั้ง ให้เจ้าหน้าที่ได้รับคำแนะนำเพิ่มเติม แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ในการจัดทำข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ ๕ ดำเนินการตามแผนงาน

การจัดทำข้อเสนอแนะฯ มีทั้งการดำเนินงานแบ่งได้เป็น ๑. งานเชิงรูปแบบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานด้านธุรการ เช่น การจัดทำโครงการ จัดทำเอกสารการขออนุมัติต่าง ๆ แหล่งเงินในการใช้จ่ายงบประมาณ การเบิกจ่ายค่าตอบแทนสำหรับวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ประสานข้อมูลเพิ่มเติม การจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ๒. งานเชิงเนื้อหา ได้แก่ การจัดทำข้อมูลต่าง ๆ การสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ประเด็นเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะฯ เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและจัดหมวดหมู่ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อประมวลผล โดยมีแนวทางการดำเนินงานตามแผน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๕.๑ การรับฟังความเห็นอย่างรอบด้าน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ มาให้เห็นแลกเปลี่ยนข้อมูลและมุมมอง ทั้งร่วมกันพิจารณาสภาพปัญหา อุปสรรคของงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ ๕.๒ การจัดทำหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสอบถามให้ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับประเด็นปัญหาที่ต้องการวินิจฉัย

ขั้นตอนที่ ๕.๓ การสัมภาษณ์นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องศึกษาข้อมูลอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ทรงคุณวุฒิได้อย่างเหมาะสม อีกทั้ง กำหนดประเด็นในการสอบถามและแจ้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบล่วงหน้า

โดยขั้นตอนนี้อาจจำเป็นต้องดำเนินการทั้งขั้นตอนที่ ๕.๑-๕.๓ ในทุกขั้นตอน หรืออาจจัดประชุมหลายครั้ง เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะฯ อย่างครบถ้วนและรอบด้าน

ขั้นตอนที่ ๖ สรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังดำเนินการตามแผนงานข้อ ๕.๑ - ๕.๓ แล้ว สำนักกฎหมายต้องดำเนินการสรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น สรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แยกแยะตามประเด็นปัญหา โดยอาจมีการตั้งประเด็นปัญหาเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้มาเพิ่มเติมภายหลังด้วย อีกทั้งอาจพิจารณาข้อเสนอแนะหรือการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในเบื้องต้น โดยแยกเป็นมาตรการทางบริหารหรือเป็นการใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อนำไปสู่การจัดประเภทข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๗ จัดทำร่างรายงานข้อเสนอแนะฯ

ขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานข้อเสนอแนะฯ เพื่อเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาตามลำดับชั้นจนถึงเลขาธิการ กสม. โดยร่างรายงานข้อเสนอแนะฯ ดังกล่าว ให้จัดทำตามรูปแบบรายงานข้อเสนอแนะ (กสม.๓) ตามที่ กสม. ได้มีมติเห็นชอบกำหนดรูปแบบรายงานไว้

ขั้นตอนที่ ๘ การเสนอร่างรายงานข้อเสนอแนะต่อ กสม.

๘.๑ การเสนอร่างรายงานข้อเสนอแนะฯ ต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่รับผิดชอบประเด็นสิทธิมนุษยชนเพื่อพิจารณา โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขร่างรายงานข้อเสนอแนะตามความเห็นของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดังกล่าว รวมถึง ที่ปรึกษาประจำ กสม. เพื่อพิจารณาด้วย

๘.๒ การเสนอร่างรายงานข้อเสนอแนะฯ ต่อที่ประชุม กสม. พิจารณา โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขร่างรายงานข้อเสนอแนะตามมติ กสม. ก่อนเสนอให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาลงนาม

ขั้นตอนที่ ๙ จัดทำหนังสือแจ้งผลการพิจารณา

การจัดทำหนังสือแจ้งผลการพิจารณาต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในรายงานข้อเสนอแนะฯ จะมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน โดยหากเป็นข้อเสนอแนะที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีจะต้องจัดทำหนังสือตามแบบหนังสือเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี จากนั้นสำนักกฎหมายจะแจ้งข้อมูลให้สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทราบ เพื่อดำเนินการติดตามผลตามระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๔

ขั้นตอนที่ ๑๐ ติดตามความคืบหน้าและเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนการติดตามความคืบหน้าข้อเสนอแนะฯ ที่ได้เสนอไปยังรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ติดตามหนังสือสั่งการของนายกรัฐมนตรีกรณีมีข้อเสนอแนะไปยัง คณะรัฐมนตรี การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะของ กสม. ก่อนแจ้งผลไปยัง คณะรัฐมนตรี เป็นต้น ซึ่งสำนักกฎหมายมีการติดตามเพื่อรายงานผลความคืบหน้าต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติเพื่อทราบด้วย

ทั้งนี้ การดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็น เรื่องที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน เกี่ยวพันกับประเด็นสิทธิมนุษยชนในหลายมิติ อีกทั้ง สำนักกฎหมายมีข้อจำกัด ในเรื่องอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ สำนักกฎหมายอาจเลือกใช้วิธีการจ้างบุคคลหรือสถาบันซึ่งมีความเชี่ยวชาญ ดำเนินการ ตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ก็ได้

แผนผังแนวทางการปฏิบัติงานสำนักกฎหมาย
การจัดทำข้อเสนอแนะฯ ตามมาตรา ๒๔๗ (๓)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

